

ΕΣΝΕ

Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδος

Ενημερωτικό Φυλλάδιο - Ιανουάριος - Απρίλιος 2026

ΤΟΜΕΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑΣ

Μέλος European Oncology Nurses Society (EONS) &
Μέλος International Society of Nurses in Cancer Care (ISNCC)

4	Γιορτάζοντας Μαζί: Κοπή πίτας Ε.Σ.Ν.Ε 2026
5	Διατροφή και καρκίνος: Οι επιπτώσεις της υποθρεψίας και καχεξίας στην καθημερινότητα των ασθενών με καρκίνο
7	Εκπαιδευτικό πρόγραμμα πιστοποίησης Νοσηλευτών στον Καρκίνο του μαστού
10	Η Ανακουφιστική Φροντίδα στην Ελλάδα
12	Ολοκλήρωση του 3ου Σεμιναρίου ELNEC – «Train the Trainers» στο Ηράκλειο, Κρήτης, 2025
14	Κλινικές μελέτες στην ογκολογία και ο ρόλος του νοσηλευτή
16	Η 3η Παγκρήτια Επιστημονική Συνάντηση Νοσηλευτών: Ενδυναμώνοντας τη νοσηλευτική κοινότητα της Κρήτης
18	Άρθρο Επιστημονικού Ενδιαφέροντος
21	Πες το με αριθμούς: Ο καρκίνος σήμερα

Editorial – Μήνυμα του Τομέα

Το όραμα όλων μας στον Τομέα Νοσηλευτικής Ογκολογίας του ΕΣΝΕ, είναι η παροχή ολιστικής και προηγμένης νοσηλευτικής φροντίδας από εξειδικευμένους νοσηλευτές ογκολογίας, με σκοπό την προαγωγή της ογκολογικής νοσηλευτικής, την ενίσχυση του ρόλου του νοσηλευτή και τη βελτίωση της ποιότητας φροντίδας των ογκολογικών ασθενών

Η Αποστολή μας

- Η παροχή υψηλού επιπέδου συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μέσω ανάπτυξης εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- Η ανάπτυξη της νοσηλευτικής επιστήμης και η παροχή τεκμηριωμένης φροντίδας (evidence based).
- Η βελτίωση της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας.
- Η ανάπτυξη επαφών και συνεργασιών με Ελληνικές και Διεθνείς Επιστημονικές Εταιρείες, καθώς και με άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται στον χώρο της ογκολογίας.
- Η υποστήριξη των εθελοντικών οργανώσεων ασθενών με καρκίνο.
- Η ενδυνάμωση του νοσηλευτικού ρόλου της «συνηγορίας» υπέρ των ογκολογικών ασθενών.
- Η κλινική έρευνα στη νοσηλευτική ογκολογία.
- Η εκπαίδευση των ογκολογικών ασθενών και των οικογενειών τους.
- Η ενημέρωση του κοινού για θέματα πρόληψης του καρκίνου.
- Η υποστήριξη των νοσηλευτών ογκολογίας με ταυτόχρονη κάλυψη των αναγκών τους (εκπαιδευτικών, ψυχολογικών κ.α).
- Η δημιουργία δικτύου ογκολογικών νοσηλευτών με στόχο τη δημιουργία κοινής πλατφόρμας επικοινωνίας.

- Η ανάπτυξη κουλτούρας διεπιστημονικής συνεργασίας.
- Η συμμετοχή στη διαμόρφωση πολιτικών υγείας μέσω κατάλληλων παρεμβάσεων και προτάσεων που θα προκύπτουν από τη συζήτηση των μελών μας.

Το newsletter του Τομέα Νοσηλευτικής Ογκολογίας δημιουργήθηκε με στόχο:

- Την έγκαιρη και αξιόπιστη ενημέρωση των μελών για επιστημονικά νέα, εξελίξεις και δράσεις.
- Την ανάδειξη εκπαιδευτικών ευκαιριών, συνεδρίων, ημερίδων και ερευνητικών πρωτοβουλιών.
- Την προβολή καλών πρακτικών και εμπειριών από τον χώρο της ογκολογικής νοσηλευτικής.
- Την ενίσχυση της επικοινωνίας και της δικτύωσης μεταξύ των επαγγελματιών υγείας σε πανελλαδικό επίπεδο.

Το newsletter του ΕΣΝΕ απευθύνονται σε όλους τους νοσηλευτές που ενδιαφέρονται ενεργά για την ογκολογική φροντίδα, ανεξαρτήτως επαγγελματικής βαθμίδας ή χώρου εργασίας.

Σας προσκαλούμε να:

- Συμμετάσχετε ενεργά στον Τομέα Νοσηλευτικής Ογκολογίας.
- Συμβάλετε με προτάσεις, άρθρα, εμπειρίες και ιδέες στο newsletter.
- Γίνετε μέρος μιας δυναμικής επιστημονικής κοινότητας που στοχεύει στη συνεχή βελτίωση της ογκολογικής νοσηλευτικής πρακτικής.

Γιορτάζοντας Μαζί: Κοπή πίτας Ε.Σ.Ν.Ε 2026

Γράφει η Ασημίνα Πελέκη, RN, MSc(c), CRN,
Δ' Ογκολογική Κλινική, «Metropolitan» Hospital

Ο Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδος γιόρτασε και φέτος την καθιερωμένη κοπή της πίτας, σε μια εκδήλωση που συνδύασε ενημέρωση, χαρά και γιορτινή ατμόσφαιρα.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 14 Φεβρουαρίου στα γραφεία του Συνδέσμου και ξεκίνησε με μια σύντομη ενημέρωση για τις πρόσφατες δράσεις του ΕΣΝΕ, δίνοντας στους συμμετέχοντες μια εικόνα των τρεχουσών πρωτοβουλιών και προγραμμάτων. Στη συνέχεια ακολούθησε γεύμα με χορηγία της εταιρείας ΒΙΟΚΟΝ ΙΑΤΡΙΚΑ ΕΠΕ, χορός και ευχάριστες στιγμές κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Μέσα από τις συζητήσεις και τις ανταλλαγές εμπει-

ριών, οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να μοιραστούν σκέψεις και ιδέες, ενισχύοντας τη συνοχή της νοσηλευτικής κοινότητας και ανανεώνοντας τη δέσμευσή τους για συνεργασία και αμοιβαία στήριξη.

Η κοπή της πίτας απέδειξε για άλλη μια φορά ότι ο ΕΣΝΕ δεν είναι μόνο ένας φορέας ενημέρωσης και εκπαίδευσης, αλλά και μια ζωντανή κοινότητα όπου οι νοσηλευτές μπορούν να συναντηθούν, να γιορτάσουν και να μοιραστούν εμπειρίες.

Ευχόμαστε σε όλα τα μέλη μας μια γόνιμη και δημιουργική χρονιά, γεμάτη υγεία, επαγγελματικές επιτυχίες και χαρούμενες στιγμές συνεργασίας!

Διατροφή και καρκίνος: Οι επιπτώσεις της υποθρεψίας και καχεξίας στην καθημερινότητα των ασθενών με καρκίνο

Γράφει ο Γιώργος Τσαγκάνης, Νοσηλευτής ΠΕ, MSc, PhD ©,
Ευρωκλινική Αθηνών

Ο καρκίνος αποτελεί μία περίπλοκη νόσο με σημαντικές επιπτώσεις σε σωματικό, λειτουργικό, κοινωνικό και ψυχολογικό επίπεδο. Οι ασθενείς βιώνουν σεξουαλικά, κοινωνικά και συναισθηματικά προβλήματα. Παράλληλα, αντιμετωπίζουν πολλαπλά καθημερινά προβλήματα λόγω των παρενεργειών από τις θεραπείες που υποβάλλονται, ενώ αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα που αφορούν τη διατροφική τους υποστήριξη.

Οι διαταραχές θρέψης αποτελούν ένα σημαντικό καθημερινό πρόβλημα που παρατηρείται σε ασθενείς με καρκίνο, μιας και κατά τη διάρκεια της αντικαρκινικής θεραπείας, 1 στους 2 ασθενείς αντιμετωπίζει προβλήματα σχετιζόμενα με τη διατροφή, ενώ παραπάνω από 1 στους 2 ασθενείς εμφανίζει απώλεια σωματικού βάρους. Η υποθρεψία και η καρκινική καχεξία αποτελούν τις κύριες διατροφικές διαταραχές που παρατηρούνται στους ογκολογικούς ασθενείς, με σοβαρό αντίκτυπο α) στην αυτονομία, β) τη λειτουργικότητα, γ) την ανταπόκριση στη θεραπεία και δ) την πρόγνωση.

Η υποθρεψία είναι μία διατροφική διαταραχή ιδιαίτερα συχνή σε ασθενείς με καρκίνο, με περισσότερους από τους μισούς να την εμφανίζουν κατά την πορεία της νόσου. Τα ποσοστά επιπολασμού της αυξάνονται πάνω από το 80% σε ασθενείς με προχωρημένη ή μεταστατική νόσο. Βασικές αιτίες υποθρεψίας των ογκολογικών ασθενών μπορεί να είναι η ίδια η νόσος, ή το αποτέλεσμα των παρενεργειών των χορη-

γούμενων θεραπειών. Έχει σημαντικές επιπτώσεις τόσο για τον ίδιο τον ασθενή (χειρότερη πρόγνωση και χαμηλότερη ποιότητα ζωής και υψηλότερη θνησιμότητα), όσο και για το σύστημα υγείας (αυξημένη νοσηρότητα, διάρκεια νοσηλείας, κόστος, ποσοστά επανεισαγωγών και θνησιμότητα).

Η καρκινική καχεξία δε, είναι πιο συχνή σε ασθενείς με καρκίνο του παγκρέατος, του οισοφάγου, του στομάχου, του ήπατος, του πνεύμονα και του παχέος εντέρου με την επίπτωση της αυξάνεται σημαντικά σε ασθενείς με 1) προχωρημένη νόσο, 2) συνοσηρότητες, 3) ασθενείς τελικού σταδίου, 4) καθώς και σε ασθενείς που αρνούνται τη λήψη τροφής και εμφανίζουν μειωμένη απορρόφηση θρεπτικών συστατικών. Η υποθρεψία και η καχεξία έχουν συσχετιστεί με παράταση του χρόνου νοσηλείας, μεγαλύτερα ποσοστά ηπατικής ανεπάρκειας, υψηλότερους δείκτες λοιμώξεων μετεγχειρητικά και αυξημένη τοξικότητα από τη χημειοθεραπεία.

Η εμφάνιση και μη σωστή διαχείριση των διαταραχών θρέψης επιφέρει σημαντικές και αρνητικές επιπτώσεις στη ποιότητα ζωής των ασθενών, ενώ συχνά αντιμετωπίζουν περιορισμούς που συνδέονται με 1) το επίπεδο λειτουργικότητας και ψυχικής υγείας τους, 2) τη διαχείριση – αντιμετώπιση των συμπτωμάτων και 3) την ολοκλήρωση του πλάνου θεραπείας. Επιπρόσθετα, η κόπωση που αναφέρουν οι ασθενείς με καχεξία, συνδέεται με μειωμένη σωματική δραστηριότητα, μεγαλύτερη απώλεια βάρους, μυϊκής μάζας και μυϊκής δύναμης, οδηγώντας έτσι σε μειωμένη γενική λειτουργικότητα του ατόμου.

Η χαμηλή ποιότητα ζωής σε ασθενείς με καχεξία, επιδρά και στη συνέχιση της θεραπείας καθώς συνδέεται με αυξημένα ποσοστά τοξικότητας από τις αντικαρκινικές θεραπείες. Σε άλλες περιπτώσεις μπορεί να μειώσει την αποτελεσματικότητα της χημειοθεραπείας, καθώς επίσης να αποτελέσει λόγο αναβολής ή καθυστέρησης λήψης της θεραπείας.

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα πιοποίησης Νοσηλευτιών στον Καρκίνο του μαστού

Γράφει η Ειρήνη Θρουβάλα, Νοσηλεύτρια MSc, PhD (c),
Μονάδα Παθολογικής Ογκολογίας και ΧΜΘ Έλενα Βενιζέλου.

Ο καρκίνος του μαστού αποτελεί τον **πιο συχνά διαγνωσμένο καρκίνο στις γυναίκες και τη συχνότερη αιτία θανάτου από νεοπλασματική νόσο στον γυναικείο πληθυσμό**. Περίπου 2,3 εκατομμύρια νέα περιστατικά διαγιγνώσκονται ετησίως, με την πρόβλεψη να κάνει λόγο για αύξηση της τάξης του 33% έως το 2050, φτάνοντας τα 3,5 εκατομμύρια

ετησίως. Παρόλο που η νόσος επηρεάζει κυρίως τις μετεμμηνοπαυσιακές γυναίκες, τα τελευταία έτη παρατηρείται αύξηση κρουσμάτων σε νεότερες ηλικίες, κάτω των 40 ετών. Αυτή η αλλαγή υπογραμμίζει την ανάγκη για έγκαιρη ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του πληθυσμού. Ο ανδρικός καρκίνος μαστού αντιπροσωπεύει λιγότερο από το 1% και εμφανίζεται

κυρίως σε άνδρες μεγαλύτερης ηλικίας. Σήμερα, το 60% των περιστατικών στην Ευρώπη διαγιγνώσκονται σε πρώιμο στάδιο, γεγονός που οφείλεται στην ενίσχυση των προγραμμάτων προληπτικού ελέγχου (screening) και στην αυξημένη ευαισθητοποίηση του πληθυσμού. Η επιστημονική πρόοδος έχει αλλάξει ριζικά την πρόγνωση της νόσου με την προσέγγιση να διαφοροποιείται ανάλογα με το στάδιο διάγνωσης και τη θνησιμότητα να παρουσιάζει συνεχή μείωση. Στο πρώιμο στάδιο, ο στόχος επικεντρώνεται στην πλήρη ίαση ενώ στο προχωρημένο στάδιο καρκίνου, ο στόχος μετατοπίζεται στον αποτελεσματικό έλεγχο της νόσου.

Η διαδρομή των ατόμων με εμπειρία καρκίνου μαστού είναι μια σύνθετη πορεία με συνεχείς προκλή-

σεις που αφορούν τη διαχείριση της νόσου και τη βελτίωση της ποιότητας της καθημερινής ζωής. Συχνά καλούνται να διαχειριστούν πλήθος ζητημάτων όπως βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες παρενέργειες της νόσου και των θεραπειών, πλοήγηση στο σύστημα υγείας και ανάπτυξη στρατηγικών αυτοφροντίδας. Παρά τις εξελίξεις, ένα μεγάλο ποσοστό ασθενών αντιμετωπίζει σημαντικές **ανικανοποίητες ανάγκες** οι οποίες επηρεάζουν βαθιά την ποιότητα ζωής και την αποκατάστασή τους. Η συμβολή των εξειδικευμένων νοσηλευτών είναι καθοριστική για τη βελτίωση τόσο της έκβασης και όσο και της ποιότητας ζωής των ασθενών και επιβιωσάντων με καρκίνο του μαστού.

Ο Τομέας Νοσηλευτικής Ογκολογίας του Εθνικού

Συνδέσμου Νοσηλευτών Ελλάδας, αφουγκραζόμενος τις σύγχρονες ανάγκες των νοσηλευτών για εξειδικευμένα εφόδια προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της σύγχρονης ογκολογίας, και τις πολυεπίπεδες ανάγκες των ατόμων με εμπειρία καρκίνου μαστού, σε συνεργασία με το ΚΕΔΙΒΙΜ του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου διοργανώνει ένα ασύγχρονο και εξ αποστάσεως πιστοποιημένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο: **Εξειδίκευση νοσηλευτών στον καρκίνο μαστού**. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα στοχεύει στην παροχή ολοκληρωμένης και εξειδικευμένης εκπαίδευσης σε νοσηλευτές, προκειμένου να αποκτήσουν όλες τις απαραίτητες γνώσεις και τις προηγμένες δεξιότητες που απαιτούνται για την άριστη και επιστημονικά τεκμηριωμένη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών με καρκίνο του μαστού.

Ουσιαστικά επιδιώκει στην διαμόρφωση μιας **ολιστικής αντίληψης στη φροντίδα ατόμων με εμπειρία καρκίνου του μαστού** σε όλο το ταξίδι της νόσου. Οι νοσηλευτές μέσω των γνώσεων και των δεξιοτήτων που θα αποκτήσουν θα είναι σε θέση να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν προηγμένα σχέδια νοσηλευτικής φροντίδας, ενσωματώνοντας την ψυχοκοινωνική υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της εμπειρίας του ασθενούς: από τη διάγνωση έως την επιβίωση και τη φροντίδα στο τέλος της ζωής. Το πρόγραμμα υλοποιείται με ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μέσω της πλατφόρμας e-class και προσφέρει μια ευέλικτη εκπαιδευτική εμπειρία, βασισμένη σε διαλέξεις με βιντεοπαρουσιάσεις. Ο εκπαιδευόμενος ορίζει τον δικό

του ρυθμό μάθησης παρακολουθώντας στον δικό του χρόνο και ρυθμό. Η μάθηση ενισχύεται περαιτέρω με εκπαιδευτικό υλικό που περιλαμβάνει σημειώσεις, αναφορές και πρόσθετους πόρους, ενώ η κατανόηση και η αφομοίωση της ύλης αξιολογούνται μέσω διαδραστικού κουίζ ή τελικής εργασίας διασφαλίζοντας μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική μαθησιακή διαδικασία

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναπτύσσεται σε έξι κεντρικούς άξονες, καλύπτοντας ολιστικά τη διαδρομή της νόσου. Η θεματολογία ξεκινά από το επίπεδο της πρόληψης και έγκαιρης ανίχνευσης της νόσου, της παθοφυσιολογίας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις σύγχρονες εξελίξεις του γονιδιωματικού και γονιδιακού ελέγχου. Στη συνέχεια, αναλύεται η σύγχρονη θεραπευτική αντιμετώπιση και οι διάφορες θεραπευτικές προσεγγίσεις στη διαχείριση του πρώιμου και μεταστατικού καρκίνου μαστού. Η ενότητα της τεκμηριωμένης νοσηλευτικής πρακτικής επικεντρώνεται στην νοσηλευτική αξιολόγηση του ασθενούς και στην παροχή προηγμένης νοσηλευτικής φροντίδας. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην ολιστική προσέγγιση, ενσωματώνοντας τις αρχές της ανακουφιστικής φροντίδας για τη συνολική υποστήριξη της ποιότητας ζωής της ασθενούς σε κάθε στάδιο της νόσου. Η ενότητα της ποιότητας ζωής εστιάζει στη μεταθεραπευτική παρακολούθηση και την ολιστική αποκατάσταση, με κεντρικό στόχο την προαγωγή της ποιότητας ζωής των ατόμων μέσω ανάπτυξης στρατηγικών αυτοφροντίδας και αυτοδιαχείρισης των μακροχρόνιων παρενεργειών της θεραπείας.

Η τελευταία ενότητα εμβαθύνει στη συνηγορία των ατόμων με εμπειρία καρκίνου μαστού αναδεικνύοντας τη σημασία της ενδυνάμωσης τους μέσα από τη διεπιστημονική προσέγγιση αλλά και της συμβολής των συλλόγων ασθενών ως στρατηγικών εταίρων στο σύστημα υγείας που εκπροσωπούν τη φωνή και τα διακρίματα των ασθενών.

Για την υλοποίηση του προγράμματος προσκλήθηκαν επαγγελματίες υγείας με αναγνωρισμένο έργο στον τομέα της Ογκολογίας. Η επιλογή τους έγινε με γνώμονα την επιστημονική τους αρτιότητα, την εμπειρία και την ικανότητά τους να μεταφέρουν προηγμένη τεχνογνωσία. Η καινοτομία του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού προγράμματος έγκειται στην ολιστική και διεπιστημονική του προσέγγιση, καλύπτοντας κάθε πτυχή της ογκολογικής φροντίδας. Πρόκειται για έναν σχεδιασμό "από επαγγελματίες για επαγγελματίες", που προσφέρει πολλαπλά και ουσιαστικά οφέλη στους νοσηλευτές, θωρακίζοντας τον ρόλο τους και αναβαθμίζοντας την ποιότητα της παρεχόμενης φροντίδας στους ασθενείς με καρκίνο μαστού.

Η Ανακουφιστική Φροντίδα στην Ελλάδα

Γράφει ο Αθανάσιος Πίτης, Νοσηλεύτης, RN, MSc, PhD, Εξειδικευμένος Νοσηλεύτης, Μονάδα Ανακουφιστικής Αγωγής «Τζένη Καρέζη»

Η ανακουφιστική φροντίδα είναι μια προσέγγιση που βελτιώνει την ποιότητα ζωής των ασθενών (ενήλικων και παιδιών) και των οικογενειών τους, οι οποίοι αντιμετωπίζουν προβλήματα που σχετίζονται με απειλητική για τη ζωή νόσο. Προλαμβάνει και ανακουφίζει το υποφέρουν μέσω της έγκαιρης αναγνώρισης, της ορθής αξιολόγησης και της αντιμετώπισης του πόνου και άλλων προβλημάτων, σωματικών, ψυχοκοινωνικών ή πνευματικών. Εφαρμόζεται σε όλη τη διαδρομή της νόσου, από την στιγμή της διάγνωσης και μπορεί να παρέχεται παράλληλα με θεραπείες που στοχεύουν στην αντιμετώπιση της

νόσου και περιλαμβάνει υποστήριξη και για τους φροντιστές». Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας υπογραμμίζει επίσης ότι η ανακουφιστική φροντίδα αποτελεί βασικό ανθρώπινο δικαίωμα.

Στην Ελλάδα, ιστορικά πρωτοπόρος δομή στον χώρο της ανακουφιστικής είναι η Μονάδα Ανακουφιστικής Αγωγής «Τζένη Καρέζη», της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Η πορεία της ξεκινά το 1992 ως Ιατρείο Ανακουφιστικής Αγωγής στο Αρεταίειο Νοσοκομείο. Στη συνέχεια, από τον Οκτώβριο του 2003 στεγάζεται στους χώρους του Ιδρύματος «Τζένη

Καρέζη», όπου λειτουργεί ως παράρτημα του Αρεταίειου Νοσοκομείου, διατηρώντας παράλληλα τον εκπαιδευτικό, ερευνητικό και κλινικό της χαρακτήρα. Πρόκειται για μια δομή που προσφέρει δωρεάν ολοκληρωμένη και εξειδικευμένη ανακουφιστική φροντίδα σε ασθενείς με χρόνιες εξελικτικές ή/και απειλητικές για τη ζωή ασθένειες. Προσφέρει φροντίδα σε ασθενείς με ογκολογικές, αιματολογικές, καρδιολογικές, αναπνευστικές, νευρολογικές, ρευματολογικές, νεφρολογικές, λοιμώδεις, μεταβολικές, ακόμη και σπάνιες παθήσεις, καθώς και σε άτομα με πολυνοσηρότητα και ασθενικότητα της προχωρημένης ηλικίας.

Η Μονάδα περιλαμβάνει Εξωτερικά Ιατρεία, Μονάδα Ημερήσιας Νοσηλείας, 24ωρη γραμμή τηλεφωνικής επικοινωνίας καθώς και παροχή Τηλε-ανακουφιστικής σε ασθενείς των 12νήσων. Μέσω της διεπιστημονικής ομάδας η Μονάδα ανακουφίζει ένα ευρύ φάσμα σωματικών και ψυχικών συμπτωμάτων όπως ο πόνος, η δύσπνοια, η ναυτία, η αδυναμία, η δυσκοιλιότητα, το παραλήρημα, η κατάθλιψη και οι διαταραχές ύπνου, ενώ προσφέρει και συμπληρωματικές παρεμβάσεις, όπως η φυσικοθεραπεία, η TENS, η ρεφλεξολογία, το σιάτσου, η μεσοθεραπεία και θεραπεία μέσω τέχνης. Αυτή η ολιστική προσέγγιση είναι εξαιρετικά σημαντική, επειδή αποτυπώνει στην πράξη ότι η ανακουφιστική φροντίδα αφορά τον άνθρωπο συνολικά και όχι μόνο τη νόσο του.

Δίπλα σε αυτή τη μακρά και καθοριστική παρουσία, η «Γαλιλαία» έχει επίσης διαμορφώσει ένα ιδιαίτερα σημαντικό υπόδειγμα υπηρεσιών ανακουφιστικής φροντίδας. Από το 2010 αναπτύσσει έργο με δωρεάν ολοκληρωμένες υπηρεσίες για ασθενείς με καρκίνο και νόσο του κινητικού νευρώνα (ALS), μέσα από διεπιστημονική προσέγγιση. Η συμβολή της είναι ιδιαίτερα ουσιαστική επειδή συνδυάζει κατ'οίκον υποστήριξη, κέντρο ημερήσιας φροντίδας, ξενώνα και υπηρεσίες στήριξης για τους φροντιστές και τους πενθούντες.

Από την άλλη πλευρά, η «Μέριμνα» καλύπτει μια απολύτως κρίσιμη διάσταση την παιδιατρική ανακουφιστική φροντίδα και τη στήριξη στο πένθος. Μέχρι σήμερα αποτελεί στην Ελλάδα τον μοναδικό φορέα που παρέχει από το 2010 παιδιατρική ανακουφιστική φροντίδα στο σπίτι, απευθυνόμενη σε νεογνά, παιδιά και εφήβους με σοβαρές, απειλητικές για τη ζωή ασθένειες. Παράλληλα, προσφέρει συμβουλευτική στήριξη σε παιδιά και οικογένειες στην πορεία της νόσου και του πένθους, καλύπτοντας μια διάσταση φροντίδας που είναι βαθιά ανθρώπινη και απολύτως αναγκαία

Σημαντικός σταθμός για την Ελλάδα υπήρξε και η ψήφιση του Νόμου 5007/2022 τον Δεκέμβριο του 2022, με τον οποίο θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ανακουφιστική φροντίδα. Ο νόμος ορίζει ότι η ανακουφιστική φροντίδα παρέχεται σε πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο, τη διακρίνει σε γενική και εξειδικευμένη, προβλέπει διεπιστημονική ομάδα για την εξειδικευμένη παροχή της και οργανώνει τις σχετικές δομές σε μονάδες κατ'οίκον φροντίδας, ειδικά εξωτερικά Ιατρεία ή Κέντρα Ημερήσιας Ανακουφιστικής Φροντίδας, ξενώνες και μονάδες εντός νοσοκομείων ή ιδιωτικών κλινικών. Παράλληλα, προβλέπει Εθνικό Σχέδιο Δράσης και Εθνικό Μητρώο Ανακουφιστικής Φροντίδας Ασθενών. Πρόκειται για ένα καθοριστικό βήμα καθώς θέτει τις βάσεις για κάτι που μέχρι πρότινος στηριζόταν σε μεγάλο βαθμό στην επιμονή λίγων ανθρώπων και φορέων.

Παρόλα αυτά, η ψήφιση ενός νόμου δεν αρκεί από μόνη της. Η μεγάλη πρόκληση παραμένει η καθημερινή, έγκαιρη και ισότιμη πρόσβαση των ασθενών σε υπηρεσίες ανακουφιστικής φροντίδας, ανεξάρτητα από το πού ζουν, ποια είναι η οικονομική τους κατάσταση ή αν έχουν δίπλα τους ανθρώπους που μπορούν να τους στηρίξουν. Αν κάτι δείχνει η ελληνική εμπειρία των τελευταίων δεκαετιών, είναι ότι η ανακουφιστική φροντίδα δεν είναι μια «πολυτέλεια» για λίγους, αλλά μια βαθιά ανθρώπινη ανάγκη. Και όσο αυτή η ανάγκη αναγνωρίζεται θεσμικά και κοινωνικά, τόσο περισσότερο ωριμάζει και η ιδέα ότι η καλή ιατρική δεν είναι μόνο να θεραπεύεις, αλλά και να ανακουφίζεις.

Ολοκλήρωση του 3ου Σεμιναρίου ELNEC – «Train the Trainers» στο Ηράκλειο, Κρήτης, 2025

Γράφει ο Νικόλαος Πολίτης, RN, BSN, MSc,
Phd ©, Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο
Ηρακλείου

Η ανακουφιστική φροντίδα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ογκολογικής φροντίδας, παρέχοντας στήριξη σε σωματικό, ψυχολογικό και πνευματικό επίπεδο στους ασθενείς και τις οικογένειές τους, από τη στιγμή της διάγνωσης και σε όλη τη διάρκεια της νόσου. Η έγκαιρη ενσωμάτωσή της στη θεραπευτική διαδικασία διασφαλίζει καλύτερη ποιότητα ζωής και ενισχύει τον ρόλο του νοσηλευτή ως συνοδοιπόρου του ασθενούς.

Με αυτό το στόχο, πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης το 3ο σεμινάριο ELNEC (End-of-Life Nursing Education Consortium) – Train the Trainers, από τις 29 έως τις 31 Οκτωβρίου 2025. Το σεμινάριο συγκέντρωσε νοσηλευτές ογκολογίας και άλλους επαγγελματίες υγείας από όλη την Ελλάδα, προσφέροντάς τους εργαλεία και

γνώσεις για να μεταφέρουν την εκπαίδευση στους συναδέλφους τους σε τοπικό επίπεδο.

Ιδιαίτερη αξία είχε η συνεργασία με τους εισηγητές από τις ΗΠΑ και την Ελλάδα, καθώς και η δικτύωση με τους συμμετέχοντες από διάφορα νοσοκομεία. Το πρόγραμμα περιλάμβανε εκπαιδευτικές ενότητες που κάλυπταν τη διαχείριση του πόνου και άλλων συμπτωμάτων, τα ηθικά διλήμματα, την επικοινωνία με ασθενείς και οικογένειες, καθώς και την αυτοφροντίδα των επαγγελματιών. Μέσω αυτής της πρωτοβουλίας, οι συμμετέχοντες απέκτησαν πρακτικές δεξιότητες και στρατηγικές για την εφαρμογή της ανακουφιστικής φροντίδας στην καθημερινή κλινική πράξη.

Η διοργάνωση στηρίχθηκε σε συνεργασία με το

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εξειδικευμένη Ανακουφιστική Φροντίδα και Προηγμένη Νοσηλευτική Ογκολογία» του Τμήματος Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ, τις Μονάδες Ανακουφιστικής Φροντίδας «Γαλιλαία» και «Μέριμνα», τις Νοσηλευτικές Υπηρεσίες του ΠΑΓΝΗ και του Βενιζελείου Πανάνειου Νοσοκομείου, καθώς και τον Σύλλογο Ανακουφιστικής Φροντίδας Κρήτης “Ζαχαρίας Κ. Μπαντουβάς”.

Με την ολοκλήρωση του σεμιναρίου, οι συμμετέχοντες έχουν πλέον τη δυνατότητα να γίνουν εκπαιδευτές της ανακουφιστικής φροντίδας, πολλαπλασιάζοντας τη γνώση και την εμπειρία σε όλη την Ελλάδα και συμβάλλοντας στην ανάπτυξη μιας ανθρωποκεντρικής, ολιστικής προσέγγισης στη φροντίδα των ασθενών με καρκίνο.

Κλινικές μελέτες στην ογκολογία και ο ρόλος του νοσηλευτή

Κωνσταντίνος Σκαμπαρδώνης, RN, MSc, PhD ©,
Τμήμα Κλινικών Μελετών Ογκολογικής Κλινικής
ΠΓΝΛ, Ακαδημαϊκός Υπότροφος Τμήματος
Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Οι κλινικές μελέτες αποτελούν τον βασικό πυλώνα προόδου της σύγχρονης ογκολογίας καθώς μέσα από αυτές αξιολογούνται νέες θεραπείες, νέοι θεραπευτικοί συνδυασμοί και οι σύγχρονες στρατηγικές της φροντίδας των ασθενών. Η πορεία μιας κλινικής μελέτης απαιτεί συντονισμό, οργάνωση, επιστημονική προσέγγιση και σεβασμό στις αρχές της ηθικής και δεοντολογίας με στόχο να διασφαλίζονται η ασφάλεια και τα δικαιώματα των ογκολογικών ασθενών.

Στο πεδίο των κλινικών μελετών ο ρόλος του νοσηλευτή είναι πολυδιάστατος και καλύπτει πολλές πλευρές της ερευνητικής διαδικασίας. Το πλαίσιο δεξιοτήτων των νοσηλευτών κλινικής έρευνας στην ογκολογία της Oncology Nursing Society (ONS) δείχνει καθαρά ποια είναι η θέση του νοσηλευτή μέσα στην ερευνητική ομάδα και πόσο σημαντική είναι η παρουσία του σε όλη τη διάρκεια της μελέτης.

Ο νοσηλευτής συμβάλλει πρωτίστως στην τήρη-

ση των ηθικών και κανονιστικών απαιτήσεων, στη σωστή εφαρμογή του πρωτοκόλλου, στην υποστήριξη των ασθενών κατά την υπογραφή των εντύπων συναίνεσης, στη φροντίδα, στην ακριβή καταγραφή καθώς και στη διασφάλιση της ποιότητας των ερευνητικών δεδομένων τα οποία θεωρούνται σημαντικά για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων της μελέτης. Επίσης συνεργάζεται με όλα τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας και συμμετέχει στις συναντή-

σεις όπου λαμβάνονται οι κρίσιμες αποφάσεις που αφορούν την πορεία των ασθενών όπου συμμετέχουν σε πρωτόκολλα κλινικής έρευνας.

Στην καθημερινή κλινική πρακτική ο νοσηλευτής έχει σταθερή παρουσία δίπλα στον ασθενή σε όλα τα στάδια της συμμετοχής του στη μελέτη. Συμβάλλει στην προετοιμασία και την εκπαίδευσή του ως προς τις απαιτήσεις του κλινικού πρωτοκόλλου, παρακολουθεί την κλινική του πορεία και συμβάλλει στην έγκαιρη αναγνώριση των ανεπιθύμητων ενεργειών που σχετίζονται με τη θεραπεία της μελέτης ώστε να διασφαλίζεται η έγκαιρη παρέμβαση σε συνεργασία με τη διεπιστημονική ομάδα.

Η συμμετοχή των ογκολογικών ασθενών σε μια κλινική μελέτη συνοδεύεται από πολλαπλά ερωτήματα, αβεβαιότητα και ηθικά διλήμματα τόσο για τους ίδιους όσο και για τις οικογένειές τους. Για τον λόγο αυτό υπάρχει αυξημένη ανάγκη για υποστήριξη την οποία καλείται σε μεγάλο βαθμό να προσφέρει ο νοσηλευτής καθώς αποτελεί το μέλος της θεραπευτικής ομάδας που θα αφιερώσει χρόνο, θα εξηγήσει με απλό και κατανοητό τρόπο τις διαδικασίες της μελέτης και θα απαντήσει σε απορίες ή σε σημεία που δεν έχουν γίνει πλήρως κατανοητά. Με τη συνεχή παρουσία και την υποστήριξή του ο νοσηλευτής βοηθά τον ασθενή να αισθάνεται μεγαλύτερη ασφάλεια και να συμμετέχει στη μελέτη έχοντας καλύτερη κατανόηση των πρακτικών διαδικασιών. Η σχέση εμπιστοσύνης που διαμορφώνεται είναι σημαντική για την εμπειρία του ασθενούς και για την ορθή πορεία της μελέτης. Όταν ο ασθενής είναι πλήρως ενημερωμένος και κατανοεί τις διαδικασίες συνεργάζεται καλύτερα και ακολουθεί με μεγαλύτερη συνέπεια τις απαιτήσεις του πρωτοκόλλου μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο την πιθανότητα αποκλίσεων.

Συμπερασματικά, οι κλινικές μελέτες στην ογκολογία πέρα από την ανάπτυξη νέων θεραπευτικών επιλογών δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μια πιο οργανωμένη, ασφαλή και ολιστική φροντίδα με επίκεντρο τον ογκολογικό ασθενή. Ο νοσηλευτής κατέχει μια πολύ ουσιαστική θέση μέσα στην ερευνητική ομάδα καθώς εφαρμόζει τις διαδικασίες του πρωτοκόλλου στην κλινική πράξη και στηρίζει τον ασθενή σε κάθε στάδιο της συμμετοχής του σε ηθικά και κλινικά ζητήματα. Ο ρόλος του στις ογκολογικές κλινικές μελέτες είναι σημαντικός τόσο για την προώθηση της επιστημονικής και κλινικής έρευνας όσο και για την παροχή μιας ολοκληρωμένης και ποιοτικής φροντίδας στους ασθενείς.

Η 3η Παγκρήτια Επιστημονική Συνάντηση Νοσηλευτών: Ενδυναμώνοντας τη νοσηλευτική κοινότητα της Κρήτης

Γράφει ο Νικόλαος Πολίτης, RN,
BSN, MSc, PhD ©, Πανεπιστημικό
Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου

**3^η Παγκρήτια
Επιστημονική
Συνάντηση
Νοσηλευτών**

**6-7
Δεκεμβρίου 2025**
«Σπίτι Πολιτισμού» / Ρέθυμνο

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΕΣΝΕ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Νοσηλευτικές Υπηρεσίες
Νοσοκομείων Κρήτης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ZITA CONGRESS & EVENT MANAGEMENT
Θανάσης Λιάγκης, Τηλ.: 22994 40964, E-mail: tli@zita-congress.gr, www.zita-congress.gr

www.nursingconference.gr/crete

Η 3η Παγκρήτια Επιστημονική Συνάντηση Νοσηλευτών, που πραγματοποιήθηκε στις 6 και 7 Δεκεμβρίου 2025 στο Σπίτι Πολιτισμού στο Ρέθυμνο, αποτέλεσε ένα ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός για τη νοσηλευτική κοινότητα της Κρήτης. Η διημερίδα συγκέντρωσε εκατοντάδες νοσηλευτές από διαφορετικά πεδία της κλινικής πράξης, ακαδημαϊκούς, ερευνητές, καθώς και φοιτητές νοσηλευτικής, δημιουργώντας ένα γόνιμο περιβάλλον διαλόγου, μάθησης και επαγγελματικής αλληλεπίδρασης.

Το επιστημονικό πρόγραμμα της συνάντησης ήταν πλούσιο και πολυδιάστατο, περιλαμβάνοντας διαλέξεις, στρογγυλές τράπεζες και διαδραστικά εργαστήρια, τα οποία κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων της σύγχρονης νοσηλευτικής. Μεταξύ άλλων, συζητήθηκαν ζητήματα που αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας φροντίδας, την ασφάλεια των ασθενών, τις νέες εξελίξεις στην κλινική πρακτική, τη διεπιστημονική συνεργασία, καθώς και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νοσηλευτές στο σύγχρονο σύστημα υγείας.

Ιδιαίτερη σημασία είχε η ενεργή συμμετοχή φοιτητών από το τμήμα Νοσηλευτικής του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΜΕΠΑ), οι οποίοι με τον ενθουσιασμό και την ενεργή παρουσία τους, προσέδωσαν μια φρέσκια πνοή στις εργασίες της συνάντησης. Επιπλέον, είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με έμπειρους επαγγελματίες, να παρακολουθήσουν επιστημονικές παρουσιάσεις

υψηλού επιπέδου και να κατανοήσουν καλύτερα τη σύνδεση μεταξύ θεωρητικής γνώσης και κλινικής πράξης. Η παρουσία τους ανέδειξε τη σημασία της διασύνδεσης της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης με την επαγγελματική κοινότητα και τη συνεχιζόμενη εξέλιξη του νοσηλευτικού επαγγέλματος.

Η επιτυχία της 3ης Παγκρήτιας Επιστημονικής Συνάντησης Νοσηλευτών επιβεβαιώνει τη δυναμική και τη συνοχή της νοσηλευτικής κοινότητας της Κρήτης. Τέτοιες διοργανώσεις συμβάλλουν ουσιαστικά στην επαγγελματική ανάπτυξη των νοσηλευτών, στην ενίσχυση της επιστημονικής σκέψης και στη βελτίωση της παρεχόμενης φροντίδας προς τους ασθενείς.

Ως μέλος του Περιφερειακού Τμήματος Κρήτης του ΕΣΝΕ, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλαν στην επιτυχή διοργάνωση της 3ης Παγκρήτιας Επιστημονικής Συνάντησης Νοσηλευτών, τους ομιλητές, τους οργανωτές, τους συμμετέχοντες και όλους όσους εργάστηκαν για την πραγματοποίησή της.

Με αισιοδοξία και προσήλωση στη συνεχή βελτίωση της νοσηλευτικής επιστήμης, προσβλέπουμε ήδη στην 4η Παγκρήτια Επιστημονική Συνάντηση Νοσηλευτών. Ευελπιστούμε ότι θα αποτελέσει και πάλι έναν δημιουργικό χώρο ανταλλαγής γνώσεων, εμπειριών και καινοτόμων ιδεών προς όφελος της νοσηλευτικής και των ασθενών μας.

Άρθρο επιστημονικού ενδιαφέροντος

από την Ιωάννα Τσάτσου, Επισμηναγός (ΥΝ), Msc, PhD,
Τμήμα Ημερήσιας Νοσηλείας, 251 Γ.Ν.Α.

Tsatsou, I. (2025). Managing hypersensitivity reactions in cancer immunotherapy: A comprehensive nursing perspective. *AIMS Allergy and Immunology*, 9(4), 223. <https://www.aimspress.com/article/id/69007923ba35de34708ada62>

Η ανοσοθεραπεία έχει μεταμορφώσει τη θεραπεία του καρκίνου, αξιοποιώντας το ανοσοποιητικό σύστημα του σώματος για την καταπολέμηση των κακοηθειών. Ωστόσο, οι αντιδράσεις υπερευαισθησίας που σχετίζονται με αυτούς τους παράγοντες θέτουν σημαντικές προκλήσεις για τον νοσηλευτή ογκολόγισ. Αυτή η ανασκόπηση παρέχει μια εις βάθος ανάλυση των αντιδράσεων υπερευαισθησίας στην ανοσοθεραπεία του καρκίνου όσον αφορά τη συχνότητα εμφάνισης, τις κλινικές εκδηλώσεις και τη διαχείριση, και συζητά τον κρίσιμο ρόλο των νοσηλευτών στην έγκαιρη ανίχνευση, την εκπαίδευση των ασθενών και την υποστηρικτική φροντίδα. Χρησιμοποιήθηκε μια προσέγγιση αφηγηματικής ανασκόπησης. Εξετάστηκαν άρθρα και σχετικές κλινικές κατευθυντήριες γραμμές από την American Society of Clinical Oncology (ASCO), European Society for Medical Oncology (ESMO), και National Comprehensive Cancer Network (NCCN).

Οι νοσηλευτές λειτουργούν ως παρατηρητές πρώτης γραμμής σε ογκολογικά περιβάλλοντα και είναι υπεύθυνοι για την έγκαιρη αναγνώριση και διαχείριση των αντιδράσεων υπερευαισθησίας στην ανοσοθεραπεία. Οι αρμοδιότητές τους περιλαμβάνουν την ταχεία αναγνώριση κλινικών σημείων και συμπτωμάτων που υποδηλώνουν αντίδραση και την άμεση εφαρμογή πρωτοκόλλων έκτακτης ανάγκης. Η ακριβής και λεπτομερής καταγραφή του συμβάντος, συμπεριλαμβανομένης της έναρξης, της σοβαρότητας και της ανταπόκρισης στη θεραπεία, είναι κρίσιμη για τη λήψη κλινικών αποφάσεων και τον μελλοντικό σχεδιασμό φροντίδας. Επιπλέον, οι νοσηλευτές διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην εκπαίδευση των ασθενών, καθοδηγώντας σχετικά με το πώς να αναγνωρίζουν καθυστερημένα ή προοδευτικά συμπτώματα και πότε να αναζητούν επείγουσα φροντίδα. Η εκπαίδευση των ασθενών παραμένει ακρογωνιαίος λίθος της αποτελεσματικής διαχείρισης.

Οι νοσηλευτές ογκολογίας πρέπει να γνωρίζουν τις αντιδράσεις υπερευαισθησίας και να βελτιώνουν τις νοσηλευτικές τους πρακτικές, προκειμένου να μετριάσουν τους κινδύνους και να βελτιστοποιήσουν τα αποτελέσματα των ασθενών.

Tsatsou, I., Konstantinidis, T. I., Mystakidou, K., Nikoloudi, M., Panagou, E., Prapa, P. M., ... & Govina, O. (2025). Attachment Styles and Sexual Function Among Survivors of Autologous Hematopoietic Stem Cell Transplantation: A Multicenter Study. *Medicina*, 62(1), 38. <https://www.mdpi.com/1648-9144/62/1/38>

Η αυτόλογη μεταμόσχευση αιμοποιητικών κυττάρων (AHSCT) προσφέρει θεραπεία για αιματολογικές κακοήθειες, αλλά μπορεί να οδηγήσει σε επίμονη σεξουαλική δυσλειτουργία και προκλήσεις στις συντροφικές σχέσεις. Η θεωρία του δεσμού παρέχει ένα πολύτιμο πλαίσιο για την κατανόηση του πώς τα διαρκή σχεσιακά πρότυπα επηρεάζουν τη σεξουα-

λική ευεξία. Η θεωρία του δεσμού βασισμένο στο θεμελιώδες έργο του Bowlby (1969), έχει περιγραφεί ως μία από τις πιο σημαντικές θεωρίες για την ενσωμάτωση της ευρείας ποικιλίας μηχανισμών αντιμετώπισης στον καρκίνο. Ο δεσμός χωρίζεται σε τρία στυλ: ασφαλής, αγχώδης και αποφευκτικός. Ο τύπος δεσμού επηρεάζει επίσης τη λήψη φροντίδας στο πλαίσιο μιας απειλητικής για τη ζωή ασθένειας, όπως ο καρκίνος.

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η αξιολόγηση της σεξουαλικής λειτουργίας και των μορφών δεσμού σε επιβιώσαντες AHSCT και η εξέταση των συσχετίσεων μεταξύ του δεσμού και των αποτελεσμάτων της σεξουαλικής υγείας. Μια πολυκεντρική, συγχρονική μελέτη διεξήχθη από τον Δεκέμβριο του 2019 έως τον Μάρτιο του 2022 σε πέντε δημόσια νοσοκομεία στην Αθήνα. Οι συμμετέχοντες ήταν 127 ενήλικες επιβιώσαντες που είχαν υποβληθεί σε AHSCT μεταξύ 6 μηνών και 5 ετών πριν από την αξιολόγηση. Η σεξουαλική λειτουργία αξιολογήθηκε με τον Διεθνή

Δείκτη Στυτικής Λειτουργίας (IIEF) για τους άνδρες και τον Δείκτη Γυναικείας Σεξουαλικής Λειτουργίας (FSFI) για τις γυναίκες. Το στυλ δεσμού μετρήθηκε χρησιμοποιώντας την Κλίμακα Εμπειριών στις Διαπροσωπικές Σχέσεις - Σύντομη Μορφή (ECRSHORT-FORMSCALE).

Η πλειοψηφία των επιβιωσάντων ήταν Έλληνες άνδρες, παντρεμένοι, εργαζόμενοι, με παιδιά και απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η βαθμολογία λειτουργικής κατάστασης της πλειοψηφίας ήταν ECOG 0, ενώ έπασχαν στη πλειοψηφία από λέμφωμα Hodgkin. Το 54,4% των ασθενών δεν παρουσίασε υποτροπή της νόσου και όλοι είχαν λάβει χημειοθεραπεία. Μετά τη μεταμόσχευση και τις θεραπείες, το 18,2% των συμμετεχόντων εμφάνισε μυοσκελετικό πρόβλημα.

Οι άνδρες εμφάνισαν υψηλή στυτική λειτουργία (σύνολο IIEF: 54,10 ± 20,1), ενώ οι γυναίκες ανέφεραν μέτρια σεξουαλική δυσλειτουργία (σύνολο FSFI: 22,51 ± 8,95). Και τα δύο φύλα εμφάνισαν μέσα επίπεδα προσκόλλησης στη σχέση, με το άγχος να σημειώνει τη χαμηλότερη βαθμολογία και τη δυσφορία με την εγγύτητα την υψηλότερη. Οι συγκρίσεις μεταξύ των ομάδων δεν αποκάλυψαν σημαντική διαφορά στο άγχος ($p = 0,95$), σχεδόν σημαντική διαφορά στην αποφυγή ($p = 0,056$) και σημαντική διαφορά στην δυσφορία με την εγγύτητα ($p < 0,0001$), με τις γυναίκες να σημειώνουν υψηλότερη βαθμολογία. Στους άνδρες, δεν προέκυψαν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ της προσκόλλησης και της σεξουαλι-

κής λειτουργίας. Στις γυναίκες, το υψηλότερο άγχος προσκόλλησης συσχετίστηκε αρνητικά με όλους τους τομείς FSFI εκτός από τον πόνο, η αποφυγή συσχετίστηκε θετικά με τη λίπανση και η δυσφορία με την εγγύτητα συσχετίστηκε αρνητικά με την επιθυμία και τον πόνο.

Συνοπτικά, η παρούσα μελέτη αποκάλυψε διακριτά πρότυπα που αφορούν το φύλο, τόσο στη σεξουαλική λειτουργία όσο και στους τρόπους προσκόλλησης σχέσεων μεταξύ των επιβιωσάντων από AHSCT. Οι άνδρες επέδειξαν διατηρημένη στυτική λειτουργία, αλλά δεν ανέφεραν σημαντική συσχέτιση μεταξύ του τρόπου προσκόλλησης και των σεξουαλικών αποτελεσμάτων. Αντίθετα, οι γυναίκες εμφάνισαν υψηλά ποσοστά σεξουαλικής δυσλειτουργίας και σημαντικά υψηλότερα επίπεδα δυσφορίας με την εγγύτητα σε σύγκριση με τους άνδρες. Επιπλέον, για τις γυναίκες, το άγχος προσκόλλησης βρέθηκε να είναι μια σημαντική αρνητική συσχέτιση της σεξουαλικής λειτουργίας, υποδηλώνοντας ότι η σχεσιακή ανασφάλεια επηρεάζει την γυναικεία σεξουαλική υγεία πιο άμεσα από την ανδρική σεξουαλική υγεία σε αυτόν τον πληθυσμό. Τα ευρήματα αποκαλύπτουν μοτίβα προσκόλλησης ειδικά για το φύλο και την επίδρασή τους στη σεξουαλική λειτουργία των επιβιωσάντων από AHSCT, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για παρεμβάσεις που βασίζονται στις σχέσεις για την υποστήριξη της οικειότητας, της ικανοποίησης από τη σχέση και της συνολικής ποιότητας ζωής στη φροντίδα των επιβιωσάντων.

Πες το με αριθμούς: Ο καρκίνος σήμερα

Γράφει η Έλενα Θεοδώρου, Νοσηλεύτρια Π.Ε, MSc(c), Ειδικευόμενη Νοσηλεύτρια Ογκολογίας, ΑΝΘ Θεαγένειο

Φαρμακευτική Αγωγή

60%

Περισσότεροι από το **60%** των ογκολογικών ασθενών λαμβάνουν κάποια μορφή αντινεοπλασματικής αγωγής.

25%

Περίπου το **25%** των ασθενών δεν λαμβάνει σωστά την από του στόματος αντικαρκινική αγωγή χωρίς επαρκή εκπαίδευση.

50%

Η εκπαίδευση των ασθενών μειώνει τα λάθη στη λήψη φαρμάκων κατά **50%**.

80%

Η ασφαλής διαχείριση των κυτταροτοξικών φαρμάκων αποτελεί κύριο παράγοντα προστασίας της υγείας των εργαζομένων, καθώς έως **80%** των νοσηλευτών εκτίθενται σε επικίνδυνους παράγοντες χωρίς επαρκή μέτρα προστασίας.

Πρόληψη και Έγκαιρη Διάγνωση

30-50%

Το **30-50%** των καρκίνων θα μπορούσαν να προληφθούν μέσω της αποφυγής ή μείωσης της έκθεσης σε παράγοντες που συνδέονται αιτιολογικά με τον καρκίνο, του εμβολιασμού και των οργανωμένων προγραμμάτων προσυμπτωματικού ελέγχου.

<60%

Παρά τα οφέλη, **< 60%** του πληθυσμού συμμετέχει συστηματικά σε οργανωμένα προγράμματα screening.

40%

Ο προσυμπτωματικός έλεγχος για καρκίνο μαστού μπορεί να μειώσει τη θνησιμότητα έως και **40%**.

90%

Ο εμβολιασμός έναντι του HPV μπορεί να προλάβει έως **90%** των περιστατικών του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας.

ΕΣΝΕ

Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδος

Ποιοι είμαστε:

Ο **Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδος (ΕΣΝΕ)** είναι ένας επιστημονικός – επαγγελματικός φορέας ο οποίος από την ίδρυσή του το έτος 1923 εκφράζει όλες τις νοσηλεύτριες και τους νοσηλευτές της Ελλάδας.

Ο ΕΣΝΕ είναι μέλος:

- του **Διεθνούς Συμβουλίου Νοσηλευτών** (International Council of Nurses, **ICN**) από το **1929**
- της **Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Συνδέσμων Νοσηλευτών** (European Federation of Nurses Associations, **EFN**) από το **1982**
- της **Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Συνδέσμων Νοσηλευτών Μονάδων Εντατικής Θεραπείας** (The European Federation of Critical Care Nursing Associations, **EfCCNa**) από το **1999**
- της **Διεθνούς Ένωσης Συνδέσμων Παιδιατρικών Νοσηλευτών** (International Association of Pediatric Nurses, **IAPN**) από το **2007**
- της **Διεθνούς Εταιρείας Νοσηλευτών Ογκολογίας** (International Society of Nurses in Cancer Care, **ISNCC**) από το **2016** του **Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Φοιτητών Νοσηλευτικής** (European Nursing Student Association, **ENSA**) από το **2023**

Ο ΕΣΝΕ είναι Ιδρυτικό Μέλος:

- της **Ευρωπαϊκής Εταιρείας Νοσηλευτικής Ογκολογίας** (The European Oncology Nursing Society, **EONS**) από το **1985**
- της **Ομοσπονδίας Νοσηλευτών Επαγγελματικής Υγείας στην ΕΕ** (Federation of Occupational Health Nurses within the EU, **FOHNEU**) από το **1993**
- του **Ευρωπαϊκού Φόρουμ των Νοσηλευτικών και Μαιευτικών Συνδέσμων & Π.Ο.Υ.** (European Forum of National Nursing and Midwifery Associations and WHO, **EFNNMA & WHO**) από το **1997**
- της **Ένωσης Συνδέσμων Παιδιατρικών Νοσηλευτών Ευρώπης** (Paediatric Nursing Associations of Europe, **PNAE**) από το **2004**

Ο **ΕΣΝΕ** εκδίδει από το έτος 1962, το επιστημονικό περιοδικό «**Νοσηλευτική**». Η «Νοσηλευτική» αξιολογήθηκε και εγκρίθηκε για αποδελτίωση και διάθεση από την ελληνική βάση δεδομένων **ΙΑΤΡΟΤΕΚ** (2002) και τις διεθνείς βάσεις δεδομένων **CINAHL** (2008), **EBSCO** (2009) και **SCOPUS** (2010).

Οι Τομείς μας

Νοσηλευτικής **Αναισθησιολογίας, Διοίκησης** Νοσηλευτικών Υπηρεσιών, Νοσηλευτικής **Εκπαίδευσης, Επείγουσας & Εντατικής** Νοσηλευτικής, **Κοινωνικής** Νοσηλευτικής /**ΠΦΥ**, Νοσηλευτικής Ογκολογίας, Παιδιατρικής Νοσηλευτικής, Νοσηλευτική **Ψυχικής Υγείας** και **Φοιτητών**.

Τα Περιφερειακά μας Τμήματα

Μακεδονίας-Θράκης, Κρήτης, Πελοποννήσου, Θεσσαλίας, Ηπείρου

Το Όραμά μας

Οι δράσεις μας, διαχρονικά, εστιάζουν στην ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των νοσηλευτών για τις εξελίξεις της Νοσηλευτικής Επιστήμης και Πρακτικής και εναρμόνιση του επαγγέλματος με την εκπαίδευση βάσει των Ευρωπαϊκών και Διεθνών Προτύπων.

Η Αποστολή μας

- ✓ Η παροχή υψηλού επιπέδου συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μέσα από σύγχρονα εκπαιδευτικά προγράμματα.
- ✓ Η ανάπτυξη της νοσηλευτικής επιστήμης και η παροχή τεκμηριωμένης φροντίδας βασισμένης σε αποδείξεις (evidence based).
- ✓ Η βελτίωση της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας στους ασθενείς μας σε όλες τις δομές υγείας
- ✓ Η ανάπτυξη επαφών και συνεργασιών με Ελληνικές και Διεθνείς Επιστημονικές Εταιρείες καθώς και με άλλους φορείς, που δραστηριοποιούνται στον χώρο της υγείας.
- ✓ Η υποστήριξη των εθελοντικών οργανώσεων των ασθενών.
- ✓ Η ενδυνάμωση του νοσηλευτικού ρόλου της «συνηγορίας» υπέρ των ασθενών.
- ✓ Η κλινική έρευνα στη νοσηλευτική.
- ✓ Η εκπαίδευση των ασθενών και των οικογενειών τους.
- ✓ Η ενημέρωση του κοινού για θέματα πρόληψης.
- ✓ Η υποστήριξη των νοσηλευτών με ταυτόχρονη κάλυψη των αναγκών τους (εκπαιδευτικών, ψυχολογικών κ.ά).
- ✓ Η δημιουργία δικτύου νοσηλευτών με στόχο τη δημιουργία κοινής πλατφόρμας επικοινωνίας.
- ✓ Η ανάπτυξη κουλτούρας διεπιστημονικής και διεπαγγελματικής συνεργασίας.
- ✓ Η συμμετοχή στη διαμόρφωση πολιτικών υγείας μέσω κατάλληλων παρεμβάσεων και προτάσεων που θα προκύπτουν από την συζήτηση των μελών μας.

Οι Αξίες μας

• Πάθος

Αφιερώνουμε ώρες από τον προσωπικό ελεύθερο χρόνο μας ανιδιοτελώς, γιατί αγαπάμε την νοσηλευτική. Επιθυμούμε να αναδείξουμε τον πολυδιάστατο και τον σημαντικό ρόλο των νοσηλευτών στην επίτευξη των στόχων του Συστήματος Υγείας αλλά και στην παροχή ποιοτικής νοσηλευτικής φροντίδας. Εμπνεόμαστε αλλά θέλουμε και να εμπνεύσουμε συναδέλφους, ώστε όλο και περισσότεροι να μοιραζόμαστε το ίδιο όραμα.

• Αριστεία

Στον ΕΣΝΕ δεν ικανοποιούμαστε από τα μέτρια αποτελέσματα γιατί θέλουμε να βελτιωνόμαστε συνεχώς. Θέτουμε υψηλούς στόχους με απόδοση μετατρέποντας την όποια δυσκολία αντιμετωπίζουμε σε πρόκληση.

• Δέσμευση

Δεσμευόμαστε να εργαζόμαστε με προσήλωση στην αποστολή μας, ώστε τόσο οι ασθενείς όσο και οι συνάδελφοί μας νοσηλευτές αλλά και οι φοιτητές μας, να καρπωθούν τα οφέλη της προσπάθειας μας.

• Ομαδικότητα

Όλες οι συνεργασίες μας διέπονται από ομαδικό πνεύμα, σεβασμό και αμοιβαία εμπιστοσύνη, γιατί πιστεύουμε ότι, μόνο μέσα από τη συλλογικότητα αλλά και την πολυσυλλεκτικότητα αναδεικνύεται ο καλύτερος εαυτός μας και οδηγούμαστε στα επιθυμητά αποτελέσματα.

• Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση

- ✓ Δημιουργία προγραμμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης.
- ✓ Παροχή πιστοποιήσεων για τα παρεχόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης.
- ✓ Διοργάνωση ετησίων συνεδρίων και συμποσίων.
- ✓ Διοργάνωση Webinars.
- ✓ Συμμετοχή με ομιλίες, στρογγυλά τραπέζια, διαλέξεις σε συνέδρια και ημερίδες σε όλη την Ελλάδα.
- ✓ Μετάφραση διεθνών κατευθυντήριων οδηγιών.
- ✓ Ανάπτυξη κατευθυντήριων οδηγιών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας φροντίδας των ασθενών.

Γίνε και εσύ τώρα μέλος του Εθνικού Συνδέσμου Νοσηλευτών Ελλάδος

<https://www.esne.gr/index.php/el/%CE%BD%CE%AD%CE%B1/853-engraphe-ananeose-melon>

Επιμέλεια Ενημερωτικού Δελτίου 2026

Γεώργιος Τσαγκάνης, Ασημίνα Πελτέκη, Χρήστος Τσιρέπας, Αθανάσιος Πίτης

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Τ.Ν.Ο. ΕΣΝΕ 2025-2028

Πρόεδρος: Δημήτριος Παπαγεωργίου

Α' Αντιπρόεδρος: Μαρία Λαβδανίτη

Β' Αντιπρόεδρος: Θεοχάρης Κωνσταντινίδης

Γραμματέας: Ιωάννα Τσάτσου

Ταμίας: Ειρήνη Θρουβάλα

Μέλη:
Ελένη Πανάγου
Χρυσάνθη Σωτηριάδου

Μεσογείων 2, Πύργος Αθηνών Γ' Κτίριο, Αθήνα 115 27, www.esne.gr,
e-mail: esne@esne.gr, τηλ: 210 7485307

